

PARS I.

DE VITA SPIRITUALI.

CAPUT I.

IN QUONAM VITA SPIRITUALIS ET PERFECTIO CONSISTAT ET
QUANTA SIT AD EAM TENDENDI OBLIGATIO.

§ 9.

VITA SPIRITUALIS ET SUPERNATURALIS EST GRATIA
SANCTIFICANS.

Quemadmodum vita naturalis est anima corpus informans, ita *vita spiritualis et supernaturalis* in homine est gratia habitualis substantiam animæ informans. *Quæ gratia* est supernaturale Dei donum, animæ intrinsecus inherens per modum habitûs, quo homo formaliter redditur sanctus, Deo gratus, filius Dei adoptivus, hæres vitæ æternæ, estque radix virtutum et operationum supernaturalium ac visionis et amoris Dei, ut auctoris supernaturalis. Patet *primò* ex S. Scripturâ, quæ, sub nomine vitæ eripientis nos a morte peccati et nos regenerantis, designat justitiam, quæ nos justos facit, et est ipsissima gratia habitualis. *Joan.*, x, 10: *Ego veni ut vitam habeant et abundantius habeant.* *Rom.* xv, 18: *Per unius justitiam in omnes homines in justificationem vitæ.* I *Joan.*, iii, 14: *Nos scimus, quoniam translati sumus de morte ad vitam.* Et I *Petr.*, i, 3: *Qui secundum misericordiam suam magnam regeneravit nos in spem vivam scilicet per gratiam vivificantem.*

Secundò. Consonat Tridentinum, quod, dum *Sess. v, can. 2* de peccato originali declarat quòd sit *mors animæ*, mox *can. 5* definit, illud prorsus in homine deleri, quatenus homo per justitiam in Christo baptizatus dicitur et est renatus. *Tertiò.* Accedit S. Augustinus l. 1, *de peccat. mor.*, c. 13, exponens quomodo per Christum omnes ab omni peccato originali et personali justificantur, subjungit : *Hoc totum præstat per Spiritum regenerans gratia.* Et S. Thomas 1, 2, q. 110, a. 1, ad 2, supponens quòd, sicut anima vivificat corpus, ita Deus vivificet animam, juxta illud *Deut.*, xxx : *Ipse est vita tua*, notat hanc disparitatem, quòd anima est vita corporis per modum causæ formalis, Deus autem est vita animæ per modum causæ efficientis, *per formam quam causat scilicet gratiam habitualem.* *Quartò.* Ratio est, quia animæ vita spiritualis et supernaturalis consistit in eo, quòd actus supernaturales et meritorios vitæ æternæ elicere et operari queat. Sed hoc habet ex gratiâ sanctificante et habituali, utpote sine quâ nihil homo potest facere, II *Cor.*, iii, 5, *cum non simus sufficientes ex nobis cogitare aliquid a nobis, quasi ex nobis : sed sufficientia nostra ex Deo est :* quia sola natura non habet adæquatas vires vitales ad actus supernaturales et meritorios, et consequenter ea virium insufficientia, etiam ut vitalium, suppleri debet per gratiam, quæ proinde meritò vita spiritualis animæ dicitur, non quidem formalis in se, adeo tamen principaliter et æquivalenter, ut ipsa sit causa principalissima, quòd per tales actus vivamus.

GRATIÆ HABITUALIS VARIA NOMINA.

SCHOLIUM. Gratia habitualis variis nominibus exprimitur : *habitua-* *tualis* dicitur, quia animæ per modum habitûs inhæret, per quod a gratiâ actuali seu supernaturali illuminatione mentis et motione voluntatis transeunte distinguitur. Dicitur *sanctificans*, quia hominem sanctum efficit. Dicitur *justificans*, quia eum justum facit. Porrò quòd gratia habitualis sit aliquid intrinsecè inhærens animæ et quidem permanenter, contra Lutherum patet maximè ex eo, quia Deus ipse se in justis per gratiam manere et habitare dicit, *Joan.*, xiv, 23 : *Ad eum veniemus et mansionem apud eum faciemus.*

GRATIAM VIRTUTES COMITANTUR.

Sicuti autem anima hominis, tanquam vita illius, ita est principium operationum sibi convenientium scilicet rationalium, ut eas exercere non possit, nisi per potentias sibi congenitas, nempe intellectum et voluntatem ; sic gratia sanctificans, velut vita hominis spiritualis et supernaturalis, comites habet virtutes infusas, per quas veluti per supernaturales potentias supernaturaliter operatur : quarum virtutum aliæ sunt *Theologicae*, quæ Deum pro objecto materiali habent et aliquid ejus attributum pro formali ; suntque tres scilicet fides, spes et caritas : aliæ *morales*, quæ versantur circa bonum creatum ex motivo supernaturali et generatim in *Cardinales* dividuntur scilicet prudentiam, justitiam, fortitudinem et temperantiam, ad quas reliquæ virtutes morales reductivè spectant : quæ omnes virtutes cum gratiâ sanctificante nobis infunduntur.

AN IN JUSTIFICATIONE VIRTUTES MORALES INFUNDANTUR?

SCHOLIUM. Cùm Concilium Tridentinum nihil expressè statuat circa virtutes morales, disputant Theologi utrùm rêvera in justificatione infundantur. Nihilominus communior et probabilior est sententia affirmans S. Thomæ 1, 2, q. 63, a. 3. Quam etiam sequitur Catechismus Romanus, qui inter effectus Baptismi numerat *nobilissimum omnium virtutum comitatum, quæ in animâ simul cum gratiâ sanctificante infunduntur.*

§ 11.

PRÆTER GRATIAM HABITUALEM EGEMUS ACTUALI.

Ut autem habitus virtutum infusarum in actum exeant, necessaria sunt auxilia gratiarum actualium seu Spiritûs

S. motiones, quia homo habitibus infusus uti non potest sine supernaturali illustratione et cogitatione et piâ voluntatis affectione.

Ita docet S. Scriptura. *Joan.*, vi, 44 : *Nemo potest ad me venire, nisi Pater, qui venit ad me, traxerit eum.* Et ad *Philip.*, ii, 13 : *Deus est qui operatur in nobis et velle et perficere pro bonâ voluntate.*

§ 12.

EGEMUS ETIAM DONIS SPIRITUS SANCTI.

Quòd si hæ motiones communem agendi rationem excedant et ad actus heroicis tendant, vocantur *dona Spiritûs sancti*; quorum septem recensentur. *Is.* ii, his verbis : *Requiescet super eum Spiritus Domini scilicet : Spiritus sapientiæ et intellectûs, Spiritus consilii et fortitudinis, Spiritus scientiæ et pietatis, et replebit eum Spiritus timoris Domini.*

UNA CUM GRATIA SANCTIFICANTE INFUNDUNTUR DONA SPIRITUS S.

SCHOL. I. Communior est in scholis S. Thomæ sententia, omnia dona S. Spiritûs unâ cum gratiâ sanctificante homini infundi; nam in justificatione homo inseritur Christo tanquam membrum capiti, ad *Rom.* viii, 9 : *Si quis Spiritum Christi non habet, hic non est ejus.* Atqui « *Dona illa sunt, ait S. Thom., 1, 2, quæst. 68, art. 3, quædam perfectiones hominis, quibus disponitur ad hoc, quòd homo bene sequatur instinctum Spiritûs Sancti.... Unde Dona Spiritûs Sancti sunt quidam habitus quibus homo perficitur ad promptè obediendum Spiritui Sancto.* » Cum Angelico Doctore concordat Seraphicus dicens : « *Dona ista videntur esse habitus quidam gratuiti vel gradus quidam a Spiritu Sancto mentibus humanis infusi, quibus disponuntur, ut habiles fiant et dispositi ad sequendum instinctum Spiritûs Sancti.* »

IN DONIS SPIRITUS S. HABITUS ACTUALIS DISTINGUENDUS.

SCHOL. II. Sed ut clariùs procedamus, distinguendus est in Donis S. Spiritûs habitus actualis. Donum in actu sunt lumina quædam et inspirationes quibus nos interiùs movet S. Spiritus ad quasdam operationes nobiles modum humanum excedentes. Aliquando virtutum

actus quos elicimus ordinarium non superant modum quo a communi Justorum exercentur et tunc ad virtutum infusarum habitus pertinent. Quandoque autem actus isti excellentes sunt, aliquid heroicum et nescio quid divinum habent et tunc, ut eliciantur, S. Spiritûs requiritur particularis et actualis impulsus. Illud expressè docent ambo citati SS. Doctores, *S. Thom., q. cit. art., 2*, de his excellentibus donis loquens ait : « *Hoc est quod quidam dicunt quòd dona perficiunt hominem ad altiores actus, quàm sint actus virtutum,* » et *S. Bonav.* dicit : « *Ramificatur gratia in habitus vel gradus septem donorum Spiritûs Sancti, qui vires animæ disponunt ad hoc quod benè et promptè subdantur motionibus Spiritûs Sancti, qui in eis donatur et quasi insuper humano modo operatur : quod tamen perfectè fieri non potest, nisi per dona ista vires mentis sanentur et reparentur.* » Internæ istæ motiones ad actus extraordinarios et supernaturales directæ, dona sunt S. Spiritûs in actu, aut aliter naturale donum Divini Spiritûs. Habitus verò doni vel donum in habitu, est quædam spiritualis qualitas, quæ in nos simul cum gratiâ infunditur et hoc habet proprium quòd potentias nostras inclinet et disponat ut faciliùs Spiritui Sancto obediant, quotiescumque nos particulari movet instinctu et inspiratione ad dictos actus, uti bene intelliget qui attentè considerabit supercitatatos textus.

SUNTNE AD SALUTEM NECESSARIA DONA ILLA?

SCHOL. III. Docet S. Thom., *Q. cit. art. 2*, necessaria esse illa dona ad acquirendam salutem æternam : quod intelligi debet de casibus in quibus non potest quis in gratiâ statu sanctificantis perseverare nisi aliquem exerceat actum virtutis heroicum. Ex. gr. in casu quo, cum possit aliquis vindictam sumere de aliquâ gravissimâ injuriâ, indignationem reprimat et veniam faciat : ut narratur de S. Joanne Gualberto qui, cum interficere posset fratris sui occisorem, ei pepercit in obsequium Jesu Christi patientis et morientis : vel in casu quo necesse foret aut vitam amittere, aut fidem negare. Tunc, sicut quis, ut fidelis Deo maneat, exercere debet virtutem in gradu heroico, sic necesse est ad salutem, eum, qui in tali circumstantiâ versatur, donis S. Spiritûs potenter adjuvari.

§ 15.

ET SUBINDÈ ETIAM DANTUR GRATIÆ GRATIS DATÆ.

Dantur *gratiæ gratis datæ*, quæ per se et *primò* ordinantur ad salutem aliorum et sunt dona supernaturalia indebita.

Dicuntur autem gratis datæ, quia alio nomine proprio carent : dicuntur datæ ad salutem aliorum, ratione finis immediati, licet ille, qui eas habet, iis ad propriam salutem uti possit et debeat. Novem Gratias gratis datas enumerat S. Apostolus I ad Cor., XII. *Divisiones gratiarum sunt : Alii per Spiritum datur sermo sapientiæ, alii autem sermo scientiæ, secundum eundem Spiritum, alii fides in eodem Spiritu, alii gratia sanitarum, alii operatio virtutum, alii Prophetia, alii discretio spirituum, alii genera linguarum, alii interpretatio sermonum.* Ratio est : quia gratiæ gratis datæ dantur homini ut aliorum saluti consulat; hoc autem fieri nequit, nisi res Divinas perfectè cognoscat, ut alios instruere possit : ad quod requiritur 1° ut bene teneat principia rerum Divinarum, et hoc fit per *Fidem* : ut eliciat conclusiones ex his altissimis principiis et media congruenter ordinet ad finem : quod fit per *Sapientiam* : ut operum humanarum explicet Divinas : quod fit per *Scientiam* ; 2° Requiritur ut ea quæ novit convenienter auditoribus proponat : ad quod necesse est ut illo idiomate loquatur quod ab audientibus intelligatur; id autem præstat *Interpretatio sermonum et donum linguarum* ; 3° Requiritur ut ea quæ profert, confirmare possit; quod fit, si morbos miraculosè curet, unde *gratia Sanitarum* : vel prodigia patret, unde *Operatio virtutum* : vel si futura prædicat, unde *Prophetia* : vel corda scrutetur, unde *Discretio spirituum.*

SUNTNE ALIÆ GRATIÆ GRATIS DATÆ?

SCHOL. I. Bellarminus et Suarez putant, S. Apostolum famosiores tantùm gratias gratis datas recensuisse : undè Suarez illis adjungit Characterem Sacerdotalem, Jurisdictionem in foro interno, et Assistentiam Spiritus S. datam Ecclesiæ ac summo Pontifici. Sed hæc non spectant ad gratias gratis datas, sed ad ministrationem et operationem quæ in eo a gratis gratis datis distinguuntur, quòd hæc tantùm importent actum manifestativum fidei, ministratio autem auctoritatem exercendi actum in ordine ad alios involvat et operatio sit ministerii executio. Aliquæ ex his gratis gratis datis sunt in homine per modum habitus, uti Fides, Sapientia et Scientia, Interpretatio sermonum et Donum Linguarum, quibus homo ad arbi-

trium suum uti potest : aliæ sunt per modum motionis actualis, quæ producto effectu statim desinunt, uti gratia sanitarum, operatio virtutum, donum prophetiæ et discretio spirituum. In Christo, propter unionem hypostaticam omnes fuerunt per modum habitus; Fides autem sumpta pro gratiâ gratis datâ denotat specialem illustrationem, per quam quis redditur idoneus ad enucleanda mysteria fidei. Eodem modo Sapientia et Scientia, quatenus reddunt hominem facilè a Spiritu S. movendum, sunt dona S. Spiritus : quatenus verò reddunt idoneum ad alios instruendos, sunt gratiæ gratis datæ. Gratia sanitarum et operatio virtutum differunt in eo, quòd in gratiâ sanitarum reluceat præcipuè Dei benignitas erga miseriam hominis, quæ per modum beneficii allicit ad fidem : in operatione virtutum relucet omnipotentia, quæ per modum prodigii ad fidem provocat.

QUE DIFFERENTIA INTER GRATIAM GRATIS DATAM ET GRATIAM GRATUM FACIENTEM?

SCHOL. II. Gratia gratum faciens et gratis data inter se differunt : 1° Ex fine, quia gratia gratum faciens per se primò refertur ad propriam sanctificationem, gratis data ad alienam; 2° Gratia gratum faciens, prout est formaliter gratia sanctificans, est propria tantùm justorum : gratis data in injusto et peccatore reperiri potest; 3° Gratum faciens est altioris ordinis et perfectionis, quàm gratis data, quia illa per se nos Deo conjungit : hæc solum inter-ventu gratiæ gratum facientis.

GRATIA ET VITA ANIMÆ MAXIMÈ ÆSTIMANDA EST. — ET MORS EJUS FUGIENDA. — ET SALUS PROXIMI PROCURANDA.

COROLL. I. Cùm gratia habitualis sit vita animæ nostræ, ergo summo in pretio, supra cætera omnia infra Deum, habenda est unicuique anima sua, in ordine ad vitam illius per gratiam : id quod Deus ipse enixè commendat *Eccli. xxx, 24: Miserere animæ tuæ, placens Deo.* Ubi observandum illud, *placens Deo*, per quod non solum ea animæ cura commendatur, ut a peccatis mortalibus, quibus gratia omninò amittitur, abstineamus, sed etiam, ut majus Dei beneplacitum in omnibus quæramus, sine quo gratia et vita animæ saltem tepescit. Unde pro vitâ gratiæ mittenda sunt omnia et cum SS. Martyribus ipsa membra corporis nostri contemnenda sunt, utpote quæ sunt tantùm vestimenta; cùm anima sola sit quasi totus homo, uti observat S. Ambrosius I. *de Isaac et animâ*, c. 8, dicens : « Nos animæ sumus, nostra autem membra vestimenta sunt : servanda sunt quidem vestimenta, ne scindantur, ne inveterascant, sed ille magis, qui his utitur, servare

se debet et custodire. » Hinc ulterius, supra cætera omnia mala, mors animæ per privationem gratiæ fugienda est : uti enim patheticè S. Chrysostomus *Hom. 74, in Matth.*, ait : « Extremæ certè id ego duco miseriæ; nam ubi Christus habitat, ubi Spiritus S. operatus est, in quo tot mysteria peracta sunt, id sepulchrum facies? Quo fletu, quibus lacrymis, quo planctu id persequendum est, cùm membra Christi ad immundissimum sepulchrum transformaveris? Responde, quæso : si quis cadaver putridum circumferens per civitatem vagaretur, nonne omnes eum fugerent? Hoc de te cogita, qui animam peccatis obrutam atque mortuam circumducis : quod quidem illo multò gravius est. » Non solùm autem de propriâ animâ, sed etiam de quibuscumque animabus Christi sanguine redemptis zelus noster ita inflammari debet, ut, pro illis per gratiam vivificandis, omnia contemnere debeamus. Atque hic est spiritus quo impulsivi viri Apostolici per omnes orbis angulos, animas pretio etiam sanguinis sui lucrificandas, Christo acquirunt. Hoc spiritu Prælati et Doctores Ecclesiæ, verbis et scriptis suis animas in viam salutis perducere allaborant. Hoc spiritu animæ sanctæ, soli Deo vacantes, fervidis suis orationibus et rigidis pœnitentiæ operibus, vitam et salutem animarum procurare student : inter quas S. Catharina Senensis extaticè ad divinum sponsum suum dicebat : « Si, salvâ unione caritatis tuæ, super os inferni ego ponerer ad claudendum, quòd illuc ampliùs nullus ingrederetur, gratissimum mihi esset, ut sic omnes mei proximi salvarentur. In *Act. SS. Ant.* 30 *Apr.*

ET DEUS NOS PER GRATIAM VIVIFICANS AMANDUS.

COROLL. II. Quia autem Deus nos per gratiam vivificat et per eam specialiter in nobis habitat, adeoque ex ineffabili beneficio et amore nos justificat, nos ergo diligamus Deum, quoniam Deus prior dilexit nos, I *Joan.* iv, 19. Ut illi mansionem præbeamus et tam excelsum hospitem abire non sinamus. Quòd si Deum in nobis cogitare timorem potiùs excitat quàm amorem, cogitemus Patrem et cohiberi non poterimus ab amore filiali : si rursus Patrem cogitando amorem mitigat reverentia, cogitemus sponsum et undique in amorem rapiemur. Ut verò hunc Dei amorem sive acquiramus, sive acquisitum conservemus, orandum est, quia est donum divinæ gratiæ, ad quod se etiam Apostoli per decem dies in cœnaculo præpararunt. *Act.* 1, 14. 1° Orando; 2° Unanimiter orando; 3° Orando cum Mariâ matre Jesu, ejus intercessione confisi; 4° Orando humiliter et suam infirmitatem agnoscendo; 5° Orando in secreto cubiculo, ad devotionem excitandam;

6° Orando perseveranter et Deo cordis habitaculum præparando : quomodo et in nobis Spiritus S. amoris ignem accendet.

§ 14.

GRATIAE SEU VITÆ ANIMÆ, OPERATIO PER EXERCITIUM VIRTUTUM RESPONDERE DEBET.

Nulla est vita, quæ, in suo genere, operatione vitali non gaudet; ideo cùm gratia sit vita supernaturalis animæ, necesse est, quòd gratiæ respondeat operatio : hæc verò in actibus et exercitio virtutum consistit. « Vita enim spiritualis, ait Alvarez de Paz, t. I, *de Vit. Spir.*, p. 1, l. 2, c. 5, nihil aliud est quàm bonorum operum exercitatio, quâ Deo propter Deum famulamur, in virtute ac sanctitate proficimus et illam beatam vitam promeremur, cujus gratiâ conditi sumus. » Probant hoc sacri textus *Matth.* xi, 12 : *Regnum cælorum vim patitur et violenti rapiunt illud*; I *Cor.*, ix, 24 : *Sic currite, ut comprehendatis*. Ergo Christianus vim sibi inferre et in agone currere debet, ut regnum cælorum rapiat et coronam incorruptam accipiat : quod fit per exercitium virtutum.

§ 15.

VIRTUS QUID?

Habitus ex frequentatis actibus, humanis regulis morum conformibus generati, vocantur virtutes. Est autem *virtus* habitus, quo homo bonus et operatio ejus bona efficitur : et *actus virtutis* est actus vitalis quo homo rectâ ratione directus, nec per excessum, nec per defectum a recto deficit; implens suam obligationem sive gravem, sive levem, sive absolutam, sive conditionatam, quando nimirum ubi agendum est, quod rectum vel rectius est agit.

QUOTUPLEX.

SCHOL. I. Si actus virtutis reguletur solo lumine rationis, erit *naturalis* vel *acquisita* : si verò reguletur lumine fidei, aliøve supernaturali, actus virtutis erit *supernaturalis* vel *infusæ*.

SCHOL. II. Virtus in genere alia est *intellectualis*, quæ perficit hominem in cognitione veri; quales sunt: ars, scientia, prudentia, sapientia, intelligentia, quibus nonnulli fidem, opinionem et dubium accensent: alia est *voluntatis*, quæ perficit voluntatem et mores et ad honestatem dirigitur. Virtutes aliæ sunt *infusæ*, quæ a Deo nobis infunduntur, vel quoad modum, quando etiam actuum frequentatione naturaliter acquiri possunt; vel quoad entitatem, si sint entitativè supernaturales et tendant in Deum lumine et motivo supernaturali. Virtutes, quoad entitatem infusæ, sunt *Virtutes Theologicæ*; aliæ, quæ ex frequentatis actibus acquiri possunt, et quoad modum solum sunt infusæ, dicuntur *Morales*, non quasi virtutes theologicæ non essent etiam Morales, cum revera tales sint, quia longè perfectiori modo mores dirigitur; sed theologicæ dicuntur, ut nomen proprium tanquam nobilissimæ virtutum species habeant.

SCHOL. III. *Virtutes Theologicæ* sunt quæ habent Deum pro objecto materiali primario, et Divinam ejus perfectionem pro formali. Virtutes theologicæ tres numerantur, scilicet: *Fides, spes, caritas*. Fides respicit Deum, ut primam veritatem; spes, ut nostram beatitudinem; caritas, ut summam bonitatem.

§ 16.

PERFECTIO CHRISTIANA IN QUO CONSISTAT.

Perfectio in genere nihil aliud est quàm plena et absoluta finis sui ultimi consecutio; tum enim res quælibet in suo genere perfecta censetur, cum finem, propter quem facta aut creata est, plenè est assecuta, uti omnium rerum creatarum inductione patet. Cum ergo et homo creatus sit ad hunc finem ut Dominum Deum suum velut summum bonum in hac vitâ inchoativè, in alterà verò vitâ perfectè possideat, hæc autem possessio non possit, per realem conjunctionem, viâ ordinariâ fieri, necessariò per unionem moralem, nempe per cognitionem et amorem fieri debet; et hoc scilicet Deus ipse *Gen. 1.* indicavit, dum hominem ad imaginem suam conditum esse dixit. Hoc et Christus, *Matth., v.* innuit dicens: *Estote perfecti, sicut Pater vester cælestis perfectus est.* Ubi utique non requirit Christus ut in quantitate perfectionis Patri æterno

similes simus, quod impossibile est; sed in iisdem omnibus operationibus perfectionem nostram sitam esse existimemus, in quibus perfectio Patris consistit; videlicet, quòd sicut Pater æternus seipsum cognoscendo generat Filium et dum hunc infinite amat, et vicissim ab ipso taliter amatur, spirat cum ipso spiritum sanctum, sicque per istam cognitionem et amorem suum quodammodo tota Trinitas exurgit; ita et homines tunc se perfectos esse existiment, quando per cognitionem et amorem eidem moraliter adherent et sic unus cum eo spiritus fiunt, quemadmodum Apostolus, *I Cor., vi.* loquitur.

EXPLICATUR.

SCHOLIUM. Ut clarius iste finis et perfectio hominis cognoscatur, supponendum est duplicem inter homines amorem reperiri, concupiscentiæ scilicet et amicitiae: prior est, quo alteri bonum optamus, gratulamur vel procuramus propter nos et bonum nostrum; posterior verò, quo alteri bonum volumus propter solam ipsius personam, sine respectu ad bonum nostrum. Et in hoc amore, qui propriè amor dici meretur, consistit perfectio et beatitudo hominis. De quo tamen ulterius sciendum est, quòd etiam ipse subdividatur in affectivum et effectivum. Affectivus est, qui alicui præcisè bonum quod habet aut habere potest, per internum affectum gratulamur, vel optamus, absque eo quòd ullum conatum adhibeamus ad tale bonum eidem procurandum. Effectivus est, quo actu aliquid facimus propter alterius amorem. Utroque hoc amore se perfectissimè amat Deus, cum scilicet et summè sibi complacet in suo esse gaudetque infinite quòd sit qui est, summè sapiens, bonus, potens, etc.; et omnia quæcumque ad extra operatus est et etiamnum operatur, propter se duntaxat et propter gloriam suam facit: quæ gloria in eo consistit ut ipsius Bonitas cognoscatur et super omnia ametur. Cum ergo summa hominis perfectio sit principio suo conjungi illique, quatenus licet, perfectè assimilari, rectè concluditur etiam ipsum duplici hoc amore Deum diligere debere, si perfectus esse velit, atque adè totam suam industriam ac totum conatum eò unicè referendum esse, ut non tantum Deo suum esse infinitum ex animo gratuletur, sed etiam in suis actionibus se sanctissimo ejus beneplacito perfectissimè conformet, ita ut idem cum eo velit et nolit, idque purissimè quia ipse vult et non

vult; seu, ut alii clariùs exprimunt, ut semper faciat *quod vult* Deus, et *quomodo* vult Deus, et *quia* vult Deus; hac ratione namque se, quoad *substantiam*, *modum* et *finem*, atque adeò perfectissimè, conformat.

§ 17.

PERFECTIO QUOTUPLEX.

Perfectio Christiana, 1° alia est *permanens* seu *habitualis*, quæ in aliquo gradu sublimi sanctitatis et gratiæ habitualis consistit; adeoque, qui magis de hujusmodi gratiâ participat, sanctior est et perfectior. Alia est *operans* seu *actualis*, quæ in modo quodam nobili et excelso exercendi virtutes, v. g. Deum ex toto corde cum purissimâ intentione amandi, consistit. Perfectio habitualis ab actuali est separabilis v. g. in parvulo baptizato, non verò in adulto: actualis verò, prout comprehendit interiorem cum exteriori, ab habituali separari nequit. 2° Perfectio alia est *personalis*, quæ in prædicto gradu sublimi gratiæ habitualis et exercitiî virtutum consistit: alia est *perfectio status* sive *regularis*, quæ consistit in observando regulas et statuta quæ quisque juxta statum suum proficitur. Personalis perfectio non nisi secundùm quid est separabilis a perfectione regulari, quatenus de cætero perfectus, ex debilitate vel inadvertentiâ deficit in observatione unius vel alterius regulæ sub peccato non obligantis; imò perfectio regularis est unum e potioribus signis perfectionis personalis et nunquam fallens, nisi ex parvitate materiæ et indeliberationis hujus vel illius regulæ, minusque videtur e converso separabilis perfectio regularis a personali, nisi fortè ad tempus et quoad solam externam perfectionem seu solam externam regularum observationem. Ita Reguera, t. 1, p. 138, *ad Prax. Theol. Myst. Godinez*, qui etiam observat: « Quòd cæremoniæ ordinis, quæ respiciunt œconomiam et cultum humanum et modum quo Religiosi debent se habere tam inter se, quàm cum Superioribus, si prudentem mediocritatem non transcendant, bona et sancta sint media:

nimièlas tamen quæ in excessum vergit, evadat in vitiosam fastidiosamque imprudentiam. Hæ tales cæremoniæ sic exercitiæ impedimento sunt virtutibus internis: propterea quòd anima occupatur nimis illis affectationibus et fictionibus, quæ creant animos duplices fictosque, a simplicitate Religiosâ non parùm alienos. In subditis hinc gignuntur non humiles animi, sed viles; in Superioribus non etiam humilitas, sed altitudo: unde, qui se ita gerit, conscius erit magis cæremoniarum quàm virtutum: bonæ sunt cæremoniæ, si mediocres; si verò nimie, in hypocrisin deveniunt. » 3° Alia est perfectio *viæ*, alia *patriæ*. 4° Perfectio viæ alia est *infima* seu *essentialis*, ad justitiam et vitam animæ necessaria, quæ in observantiâ præceptorum, maximè in caritate, quæ Deus sic diligitur super omnia, ut saltem quis non admittat peccatum, quod amicitiam cum Deo dirimit, consistit. Alia est *superior* et *accidental*, quæ in observatione consiliorum consistit, prout sunt media, ut quis magis ac magis ultra debitum in caritate proficiat. Inter utramque media dici potest perfectio, quæ quis contendit Deo non displicere per venialia. 5° Quemadmodum homo aliter in infantiâ, aliter in juventute, aliter in virili ætate perfectus dicitur, qui ultimus status unicè in homine status perfectionis dicitur, ita in viâ spiritûs, alia est perfectio *incipientium*, per quam excluditur omne quod contrariatur caritati, ut incompatible cum ipsâ, scilicet peccatum mortale; alia est *proficientium*, quæ caritas exercitio virtutum roboratur et augmentatur; alia est *perfectorum*, per quam homo a peccatis purgatus et passionibus, illuminatusque virtutibus, per caritatem soli Deo unitur, a rebus creatis alienatus purissimâ intentione firmiter in prosperis et adversis illi adhærens.

PERFECTIO PROPRIÈ TALIS.

SCHOL. I. Hæc perfectio perfectorum est propriè illa perfectio quæ speciali titulo hominem perfectum sanctum, et in statu perfectionis constituit, per quam homo non est utcumque justus, sed

perfectus; nec utcumque perfectus, sed in gradu illo speciali, ad quem in viâ devenire potest, et differt ab incipientibus et proficientibus, sicut vir perfectus a puero et juvene; sicut nobilis, respectu aliorum concivium in republicâ; sicut sanus et robustus, ab infirmo: sicut arbor opima et fructibus onusta, ab hiemali et fronde incipiente.

PERFECTIO ET VIRTUTES HEROICÆ.

SCHOL. II. Viri sancti et perfecti in statu perfectionis explicato dicuntur et sunt *heroes christiani*, quia, uti notat Aristoteles, l. 6 *Eth.*, c. 1, illi olim dicebantur heroes aut homines *divini, qui ob virtutis excellentiam divini efficiuntur*, quales apud Gentiles dicebantur Hector, Hercules, alique semidii ob quasdam virtutes morales, variis tamen vitiis deturpatas: cum e contra apud Christianos illi heroes vocentur, qui, juxta S. Thomam 1, 2, q. 54, a. 3, caritatis et aliarum virtutum actus strenuè ac modo superiori ad communem modum exercent; qui S. Doctor talem heroicam donis Spiritûs S. attribuit, quatenus per supervenientes novas et extraordinarias inspirationes aliquis movetur ad rectè operandum super communem modum, quo alii justî operantur. Quo pacto etiam, q. 61, a. 5, Theologicam reddit illam aliam Plotini Philosophi Platonici doctrinam, quâ virtutes dividit in politicas vel purè humanas et *exemplares* seu purè divinas, aliasque medias, quas vocat *purgatorias*, quæ pertinent ad nondum perfectos et alias *purgati animi*, quæ sunt perfectorum, et 3, p. q. 7, a. 2, ad. 2, ait: « Dicendum quòd habitus ille heroicus vel divinus non differt a virtute communiter dictâ, nisi secundum perfectiorem modum: in quantum scilicet aliquis est dispositus ad bonum quoddam altiori modo, quàm communiter omnibus competat... Sicut etiam Plotinus posuit quemdam sublimem modum virtutum, quas esse dixit animi purgati. »

QUID AD HEROICITATEM ET CANONIZATIONEM REQUIRATUR.

SCHOL. III. Ex hoc colligit P. Reguera in *Prax. Theol. Myst.*, cum Benedicto XIV, in opere *de serv. Dei beatif.*, l. 3, c. 21 et 22, 1° Quòd nec ac perfectionem, nec ad canonizationem sufficiat vitæ excellentia quæ, utcumque sit supra vires naturæ; quia hoc omni justo et actui supernaturali commune est et non nisi latè heroicitas dici potest: sed quæ in ipso ordine supernaturali sit modus vivendi excellens; 2° Quòd nec ut aliquis sit perfectus, nec ut sit canonizabilis, sufficiat quòd sit perfectus etiam cum heroicitate in

uno vel altero actu, aut unâ vel alterâ virtute; quia hoc etiam in incipiente, proficiente, imò etiam nondum justo reperiri potest; 3° Quòd, tam ut sit perfectus quàm canonizabilis, requiratur quòd ut plurimum perfectè operetur, maximè in caritate et virtutibus suæ vocationi propriis, cum præparatione animi ad actus reliquarum virtutum pro rerum opportunitate perfectè exercendos: quia in caritate principaliter sita est omnis perfectio et sanctitas, simul tamen cum universali ratione vivendi a ratione tepidâ et imperfectâ omninò diversâ; 4° Quòd, qui sic operatur, possit dici heroicè operari saltem in vitæ cumulo: quia excedit modum communem operandi et sæpe magis arduum est, sic continuò perfectè operari quàm semel pati martyrium; 5° Quòd pro canonizatione non aliter in singulis et omnibus virtutibus heroicitas requiratur, nisi penes hunc modum frequentem perfectè operandi: quia perfectio Evangelica et heroicitas Evangelica idem omnino sunt; 6° Interim tamen, ultra modò dicta, etiam ad canonizationem requiritur ut hæc perfectio et heroicitas, quæ coram Deo esse potest, coram Ecclesiâ probetur. Item ut canonizandus in aliquâ saltem virtute ita singulariter sit perfectus, ut Ecclesiæ velut specialissimum exemplar proponi possit; et ut perfectio usque ad ultimum perseveraverit: id quod miracula post obitum, quasi voces de cælo pro hac veritate clamantes, testari debent. Illud adhuc observandum, perfectionem et heroicitatem non esse mensurandam penes austeritatem et similia exteriora exercitia, quæ nisi discretionem spiritûs dirigantur, etiam periculosa evadunt, uti notat S. Thom. 2, 2, q. 188, a. 6. Nec requiritur ad actum heroicum, ut ejus materia spectet ad consilium; neque ab heroicitate excluduntur, quæ fiunt ex præcepto, instituto vel voto: quia ad hæc omnia quoad heroicitatem requisita concurrere possunt.

PERFECTIO QUOS ACTUS INVOLVAT.

SCHOL. IV. Ex his omnibus sequitur, perfectionem, etsi præcipuè charitatem importet, non tamen in illâ solâ, prout talis perfectio est, integraliter consistere, sed prout bene notat P. Kazenberger in suâ *Scient. salut.*, c. 1, § 2, perfectio christiana hujus vitæ, quantum ex S. Scripturâ, SS. Patribus et Ascetis colligitur, si integraliter sumatur, sex actibus constat: scilicet 1° Cognitione Dei et sui, per fidem Theologicam; 2° Actu spei divinæ; 3° Actu caritatis Dei infusæ seu Theologicæ; 4° Renuntiatione omnium rerum creaturarum; 5° Actu resignationis ad omnia quæ Deus vult; 6° Perfectâ elaboratione omnium nostrarum actionum in omni loco et in omni tempore.

§ 18.

PERFECTIO ABSOLUTISSIMA IN VITA HABERI NEQUIT.

Perfectio absolutissima, quæ creaturæ competere potest, est propria patriæ, nec in hac vitâ haberi potest. Est de fide. Probatur 1° Ex S. Scripturâ, *Philipp.*, III, 12, ubi S. Paulus de seipso dicit : *Non quòd jam acceperim, aut jam perfectus sim : sequor autem, si quo modo comprehendam.* Si ergo nequidem S. Paulus assecutus est perfectionem Beatorum, quomodo alius viatorum ad eam pertingere præsumet? nam, uti hic notat S. Thomas, *lect.* 2, quod hic dicitur, intelligitur de perfectione patriæ. Item, *I Cor.*, XIII, 10, ait Apostolus : *Cùm venerit quod perfectum est, evacuabitur quod ex parte est. Cùm essem parvulus, loquebar ut parvulus, sapiebam ut parvulus, cogitabam ut parvulus : quando autem factus sum vir, evacuavi quæ erant parvuli.* Nimirum, uti exponit S. Thomas, *lect.* 3 : « Cùm venerit perfectio gloriæ, evacuabitur quod ex parte est, id est, omnis imperfectio tolletur. Et est attendendum, quòd Apostolus hic comparet statum præsentem pueritiæ propter imperfectionem : statum autem futuræ gloriæ, propter perfectionem, virili ætati. » Cujus ratio petitur ex statu viæ, in quo viator per merita semper tendit in melius, justificando se magis et magis, juxta Trident., *Sess.* 6, cap. 10, ex illo *Apocal.*, XXII, 11 : *Qui justus est, justificetur adhuc.* Cùm e contra hoc sit, pervenisse ad terminum, acquisivisse statum immutabilem perfectionis, qui, utpote inamissibilis et inaugibilis, perfectior est ; 2° Prob. ex eo, quòd perfectio potissimum consistat in præcepto dilectionis Dei, quod solum in patriâ cum omnimodâ perfectione impletur, quia juxta S. Thom., 2, 2, q. 184, a, 3 : « Hæc perfectio attenditur secundum totalitatem absolutam ex parte diligentis, prout scilicet affectus secundum totum suum posse semper actualiter tendit in Deum : et talis perfectio non est possibilis in viâ, sed erit in patriâ : » Quia, ut idem S. D., q. 28, a. 8, ait : « In

hac vitâ impossibile est, propter humanæ vitæ infirmitatem, semper actu cogitare de Deo, et moveri dilectione ab ipsum. » 3° Patet ex illo magno defectu fomitis peccati, qui procul est a sanctis et perfectis in patriâ, et nunquam omnino ab iis discedit in viâ ad agonem, ut, qui legitimè totâ vitâ certaverint, coronam in alterâ vitâ recipiant. Uti docet Trid., *Sess.* 5, can. 5. 4° Patet ex alio illo defectu hujus mortalis vitæ, in quâ nemo justus sine speciali Dei privilegio potest vitare omnia peccata venialia ; a quo tamen vita immortalis omnino est libera.

NECESSARIA EST GRATIA SPECIALIS AD VITANDA OMNIA PECCATA VENIALIA.

SCHOL. I. Homo etiam justus non potest toto vitæ suæ tempore cum auxiliis gratiæ ordinariis vitare omnia peccata venialia. Nam 1° S. Scriptura innuit, etiam justum, qui tamen habet auxilia ordinaria, multoties peccare. *Prov.* XXIV, 16. *Septies cadit justus : II Paralip.* VI, 36 : *Non est homo, qui non peccet. Joan.* I, 8 : *Si dixerimus quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus et veritas in nobis non est.* Quare 2° Concilium Milevitanum can. 6, statuit : *Placuit, quod ait S. Joannes : si dixerimus, etc., quisquis sic accipiendum putaverit, ut dicat propter humilitatem oportere dici, nos non habere peccatum, non quia verè ita est ; anathema sit.* Et Tridentinum, *sess.* 6, can. 23, definit : *Si quis hominem semel justificatum dixerit..... posse in totâ vitâ peccata omnia etiam venialia vitare, nisi ex speciali Dei privilegio, quemadmodum de Beatissimâ Virgine tenet Ecclesia ; anathema sit.* Hinc S. Augustinus *l. de Nat. et Grat.* c. 36, ait : *Si omnes illos Sanctos et Sanctas, cùm hic viverent, congregare possemus et interrogare, utrum essent sine peccato... nonne unâ voce clamassent : Si dixerimus, quia peccatum non habemus, etc. ;* 3° Ratio petitur ex infirmitate naturæ, quâ fit, ut non possit homo semper vigili animo esse, ut omnes obrepentes tentationes superet, concupiscentiæ motus compescat et omnes peccandi occasiones declinet. Licet enim nullum sit singulare peccatum cui vitando justus pares vires non habeat, si tamen eorum multitudo, varietas, frequentia et vis tentationum spectetur, necesse est hominem brevi defatigatum fatisce ac superari.

SCHOL. II. Ex privilegio tamen speciali et auxiliis extraordinariis, potest homo per totam vitam omnia venialia vitare : ita enim